

شناسنامه مناطق تحت مدیریت: خراسان شمالی

منطقه شکار ممنوع تخت ایران

1- تاریخچه حفاظتی منطقه:

این منطقه به استناد نامه شماره 89/37421 مورخ 89/10/11 دفتر حفاظت و مدیریت شکار و صید به عنوان منطقه شکار ممنوع معرفی گردید.

2- سیمای عمومی منطقه شامل وضعیت زیستگاهی (جنگل، مرتع، آبی، بیابانی و ...- تغییرات ارتفاعی - شیب عمومی

منطقه و نقشه عمومی منطقه به همراه عکس)

سیمای سرزمین متنوع در تخت ایران در نگاه اول آنرا به دو بخش کوهستان و دشت متمایز می سازد. بنحویکه 8675 هکتار از کل سطح منطقه دشتی و مابقی آن کوهستانی - صخره ای با درختزارهای اورس یا تپه ماهوری با سیمای ایران و تورانی است. بلندترین نقطه این منطقه 1600 متر ارتفاع دارد و پست ترین نقطه آن 550 متر است.

3- وسعت منطقه

وسعت منطقه بالغ بر 37000 هکتار می باشد.

4- اهمیت منطقه در حفاظت از گونه ها و ذخایر ژنتیکی در استان و کشور

- تکمیل شبکه زیستگاهها و مناطق کوهستانی کپت داغ
- کاهش اصطحکاک و تعارضات پارک ملی با اراضی پیرامونی مثل حریق، شکار غیرمجاز، تخریب پارک، توسعه ناپایدار
- ارتقاء این منطقه به پناهگاه حیات وحش آنرا به مرکزی برای انجام تحقیقات علمی مبدل می سازد.
- پرداختن به بالای هرم غذایی نظیر کفتار، گرگ، پلنگ باعث محدود بودن واحدهای زیستگاهی در معرض آسیب جدی هستند.
- حفاظت این منطقه مانع تهاجم گونه های گیاهی غیربومی به پارک ملی گلستان خواهد شد.
- تطبیق بیشتر مدیریت مناطق بر پایه حوضه آبخیز که امروزه واحد برنامه ریزی سرزمین است.
- اگرچه رشته کوه کپت داغ از نظر احداث مناطق حفاظت شده بسیار غنی بوده و پتانسیل بالایی دارد ولی در وسعت قابل ملاحظه خود در کوههای خراسان، سهم ناچیزی از آن تحت مدیریت محیط زیست قرار گرفته است

5- پوشش گیاهی منطقه شامل نقشه تیپ بندی، گونه های در لیست قرمز اتحادیه جهانی حفاظت و گونه های شاخص و

مهم منطقه

درختزارهای پراکنده ارس با کف پوشی از خانواده های فورب و گراس چهره فلورستیک این منطقه را نمایان می سازد. وضعیت کلی پوشش گیاهی این منطقه به دو شکل گونه های بوته ای دربخش دشتی و جنگلهای پراکنده با رستنیهای زیر اشکوب در بخش

کوهستانی منطقه میباشد. گونه غالب جامعه گیاهی دشت درمنه وتیپ غالب کوهستان ارس و کرکو است. دربخش کوهستان گونه های درختی، درختچه ای و بوته ای زیر نیز بعنوان گونه های همراه و زیر اشکوب دیده میشوند. لاله واژگون سفید، رویشگاه ارس، انگور و انجیر وحشی در دره قسطیبه همراه زرشک، نسترن وحشی، شیرخشت، آلبالوی وحشی، سیاه تلو، سیب و گلابی وحشی، گون، کلاه میر حسن، درمنه مهمترین گونه های گیاهی منطقه پیشنهادی را شامل می شوند. بعبارتی دیگر این منطقه خاستگاه بسیاری از میوه های اهلی شده محسوب می شود.

6- حیات وحش جانوری منطقه شامل گونه های شاخص جانوری و نقشه پراکنش آنها، تهیه لیست گونه های در معرض

تهدید و آمار سرشماری 10 ساله اخیر

وجود گونه های مختلف جانوران در این محدوده بر اهمیت آن افزوده است. گونه های مانند قوچ و میش، کل و بز، آهو و مرال در کنار گربه سانان با اهمیتی چون پلنگ ایرانی و گربه پالاس و همچنین خرس قهوه ای و گونه های مختلف پرندگان مانند قرقاول، شاهینیان، عقابها، هما، کبک و همچنین انواع خزندگان چون افعی، کفچه مار، مار پلنگی بارها در این منطقه مهم دیده شده اند و از آن به عنوان زیستگاهی امن و با قابلیت استفاده می کنند. جالبتر آنکه در سالیان قبل حضور یوزپلنگ نیز در این منطقه توسط منابع موثق گزارش شده است.

7- وضعیت اقتصادی اجتماعی شامل نقشه کاربری اراضی، جمعیت سکونتگاهی دائم و عشایری، اشتغال، چشم اندازها

و گردشگری

در اطراف این محدوده چندین روستا وجود دارد که معیشت آنان به شدت به دامپروری و مراتع منطقه وابسته می باشد. وجود سکونتگاههای غیر دائم در داخل منطقه که مورد استفاده عشایر قرار می گیرد نیز به عنوان یکی از کانونهای جمعیتی غیر متمرکز شناخته می شوند. علاوه بر دامپروری، باغداری و زراعت نیز از سایر شغلهای اهالی این منطقه می باشد.

8- تهدید ها و چالش های مهم منطقه از نظر اولویت شامل تصرفات، تغییر کاربری اراضی و تخریب زیستگاه، شکار و

صید، ابنیه و پروژه های کلان، چرای مفرط دام، قطع درختان، بوته کنی، کشت زیر اشکوب، بیابانی شدن و

وجود دام در منطقه، شکار بیرویه، عدم وجود نیرو و تجهیزات حفاظتی و ...

9- وضعیت منابع آبی شامل چشمه ها، قنات ها، آبراهه ها و تعیین وضعیت دبی و قابلیت بهره برداری برای حیات وحش

و جوامع محلی به همراه نقشه

کوهها برجهای آب بشمار می آیند. کپت داغ، چین خوردگیهای انبوهی را شامل می شود که در هر منطقه از خود، منابع آبی سرشاری را به دشتهای کم ارتفاع پائین دست هدایت می کند. منطقه شکار ممنوع تخت ایران بواسطه قرار گرفتن در دامنه های شمالی این بخش از زون کپت داغ از منابع آبی متعددی برخوردار شده است. رودخانه دائمی قلانلو به قسطی در شرق منطقه - چشمه سار و رودخانه چالباش در غرب منطقه - چشمه های دوگانه بادبر در جنوب منطقه - چشمه سفیددالی - چشمه یکه چنار - چشمه تخت آلو از مهمترین منابع آبی خطی و نقطه ای در منطقه شکار ممنوع تخت ایران محسوب میگردند

10- تجهیزات و امکانات حفاظتی شامل تعداد سر محیط بان‌ی و محیط بان‌ی دائم و موقت، تعداد پرسنل و ...

این منطقه در حال حاضر فاقد هرگونه امکانات و تجهیزات حفاظتی می باشد. اما با توجه به همجواری آن با منطقه حفاظت شده قرخود و همچنین پارک ملی گلستان، چتر حفاظتی ایجاد شده برای این دو منطقه تا حدودی منطقه شکار ممنوع تخت ایران را نیز پوشش می دهد. اما برای ارتقاء این منطقه برنامه هایی از قبیل اختصاص نیرو، احداث ساختمانهای محیط بان‌ی و ... پیش بینی شده است.